

2009

HISTORY - I (Optional)

इतिहास - I (वैकल्पिक)

101203

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer any four of the following (10 marks each) :

खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 10 गुण) :

- (a) Bring out the importance of the main archaeological sources of the history of ancient India. 10
प्राचीन भारताच्या इतिहासाची साधने म्हणून पुरातत्विय साधनांचे महत्व विषद करा.
- (b) Describe the career and achievements of Kanishka. 10
कनिष्काची कारकिर्द आणि कामगिरीचे वर्णन करा.
- (c) Give a brief account of the First Battle of Panipat and discuss the causes of the success of Babar. 10
पानिपतच्या पहिल्या युद्धाचा थोडक्यात आढावा घेऊन त्यात बाबरच्या विजयाच्या कारणांची चर्चा करा.
- (d) Describe the position of women in Mughal India. 10
मुगलकालीन भारतातील स्त्रियांच्या दर्जाचे वर्णन करा.
- (e) Give an account of the Central Administration of the Delhi Sultanate. 10
दिल्ली सुलतानशाहीतील केंद्रीय प्रशासन व्यवस्थेचा आढावा घ्या.

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Discuss the Religious life of the Indus valley people. 10
सिंधु संस्कृतीतील लोकांच्या धार्मिक जीवनाची चर्चा करा.
- (b) Examine the political and social life of the Aryans. 15
आर्यांच्या राजकिय आणि सामाजिक जीवनाचे परिक्षण करा.
- (c) Trace the career and achievements of Emperor Ashoka. 15
सम्राट अशोकाची कारकिर्द व कामगिरीचा मागोवा घ्या.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Write any essay on socio-economic life of the Indus-valley people. सिंधु संस्कृतीतील लोकांच्या सामाजिक-आर्थिक जीवनावर निबंध लिहा.	10
(b) Briefly discuss the vedic religion and philosophy. वेदकालीन धर्म व तत्वज्ञान यांची थोडक्यात चर्चा करा.	15
(c) Give an account of the life and teaching of Vardhaman Mahavir. वर्धमान महावीराचे जीवन व शिकवण यांचा आढावा घ्या.	15

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Bring out the Salient features of the Gupta administration. गुप्त प्रशासनाची प्रमुख वैशिष्टे सांगा.	15
(b) Critically examine the effects of Arab conquest in India. अरबांच्या भारतावरील स्वारीच्या परिणामांचे टीकात्मक परिक्षण करा.	15
(c) Discuss the significance of the teachings of the Ramanuj and Shankaracharya. रामानुज व शंकराचार्यांच्या शिकवणूकीचे महत्व याची चर्चा करा.	10

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Sketch the history of the Pallavas and estimate their importance. पल्लवांचा इतिहास रेखाटून त्यांचे इतिहासातील महत्व याचा आढावा घ्या.	15
(b) Describe the achievements of Gurjara Pratiharas. गुर्जर प्रतिहारांच्या कामगिरीचे वर्णन करा.	15
(c) Give an account of historical and political thoughts of Kalhana. कल्हणाच्या ऐतिहासिक व राजकीय विचारांचा आढावा घ्या.	10

www.mpscmaterial.com

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What were the main causes of conflict between Bahamani and Vijaynagar Kingdom ? 15

बहामनी व विजयनगर साम्राज्यातील संघर्षाची प्रमुख कारणे कोणती होती.

- (b) Describe the salient features of administrative system of Chatrapati Shivaji. 15

छत्रपति शिवाजीच्या प्रशासन व्यवस्थेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

- (c) Discuss the various agricultural production during Mughal period. 10

मुगल काळातील विविध शेतकी उत्पादनाची चर्चा करा.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What were the causes of the decline of Maratha Power ? 15

मराठ्यांची सत्ता अस्तास जाण्यास कोणती कारणे कारणीभूत ठरली.

- (b) Describe the salient features of the Mansabdari system ? What were the chief defects of the system ? 15

मनसबदारी पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा या पद्धतीतील प्रमुख दोष कोणते होते.

- (c) Bring out the important features of the inland trade during the Mughal period. 10

मुगल कालीन अंतर्गत व्यापाराची महत्वाची वैशिष्ट्ये सांगा.

P.T.O.

SECTION - D
विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Critically examine the origin and nature of Sufism in medieval period. 15

मध्ययुगीन कालखंडातील सुफी पंथाचे मुळ आणि स्वरूप यांचे टिकात्मक परिक्षण करा.

- (b) What were the prominent centres of Hindu and Muslim learning ? Explain briefly the courses taught at various centres in Mughal India. 15

हिंदु व मुस्लीम शिक्षणाची प्रमुख केंद्रे कोणती होती ? मुगल कालीन भारतात वेगवेगळ्या केंद्रांत कोणत्या प्रकारचा अभ्यासक्रम शिकवला जात होता ते स्पष्ट करा.

- (c) Why did the Portuguese fail to establish a strong and permanent empire in India ? 10

भारतात पोर्तुगिज भक्कम व कायमचे साम्राज्य स्थापन करण्यात अपयशी का ठरले ?

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Analyse the impact of Bhakti movement on society and on religious conditions in India. 15

भक्ति चळवळीचा समाजावर व भारताच्या धार्मिक परिस्थिती वर झालेल्या परिणामांचे मुल्यमापन करा.

- (b) Describe briefly the development of architecture of the Mughal period. 15

मुगलकालीन स्थापत्यकलेच्या प्रगतीचे थोडक्यात वर्णन करा.

- (c) Account for the success of the British against their French rivals in India during 18
- th
- century. 10

आठराव्या शतकात ब्रिटीशांनी भारतात फ्रेंचांविरुद्ध मिळवलेल्या यशाचा आढावा घ्या.

- o O o -